

Культура 09

10-05-2024

Тиждень #5

Лекція 20:

Інші роди народного мистецтва
(початок – закінчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура І*):

Прочитати:

Лекція 1:

Поняття Культури
ст. 126-129.

Виконати:

Виконати залучений іспит.

ДРУГИЙ РІК: АРХІТЕКТУРА І СКУЛЬПТУРА

Лекція 1

ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ

1. Що це є культура?

Культура - це сума надбань народу, створених впродовж довгого часу, що передаються з покоління до покоління. Це цілий комплекс цінностей, ідеалів, форм організації життя і творчості у сферах духовій і матеріальній, що були витворені та засвоєні народом протягом своєї історії.

У найширшому розумінні, культура - це все те, що людина сама створила, а не одержала від природи. Люди творять для того, щоб мати відповідні умови для життя і щоб виявити себе, свої почування, думки й таланти.

2. Культура і цивілізація - різниця і пов'язання

Багато вчених роблять різницю між поняттями (термінами) "культура" і "цивілізація". Культура (або духова культура) відрізняється від цивілізації тим, що вона охоплює тільки ті надбання, що люди створили для збагачення духового життя. Це творчість, що дає насолоду від краси, розбуджує пориви до добра, правди та посвяти і викликає різноманітні почування. Натомість цивілізація (або матеріальна культура) - це те, що люди створили для заспокоєння фізичних потреб чи поліпшення умов життя (вигоди).

До ділянок матеріальної культури входять: житло і будівництво, одяг, харчування, транспортація, комунікація, знаряддя праці, технологія, економічні (господарські) заняття, медицина, розваги і спорт і т. д.

У сфери духової культури входять: мова, література, мистецтво (малярство, різьба, архітектура, музика, танок, театр, кіно), релігійне життя, звичаї, наука й філософія, освіта й виховання, суспільні норми і законодавство тощо.

Культура і цивілізація часто переплітаються. Наприклад: будинок, гарно збудований у якомусь стилі архітектури, є виявом і культури, і цивілізації; він задовольняє матеріально-побутові потреби, як також і любов краси.

3. Хто творить культуру?

Мистецькі, наукові і технологічні праці творять поодинокі люди. Але, культура складається з творчих надбань цілого народу і формується протягом довгого часу. Стаючи частиною культурної спадщини народу, твори поодиноких людей продовжують існувати незалежно від своїх авторів.

Кожна нація є індивідуальністю зі своїми специфічними властивостями. Кожен народ має свій власний досвід життя, на основі якого він творить свої ідеали, цінності і світогляд. Елементи стилю життя народу, витворених від самих початків його існування і постійно удосконалених ним, називаємо культурою народу.

Культура - це ті спільні риси, які в'яжуть велику групу людей у націю або іншу форму спільноти. Культура виявляє "дух народу", який діє незалежно від поодиноких людей і який глибоко впливає на членів тієї спільноти та народу. Жодна людина не живе поза якоюсь культурою.

4. Що впливає на розвиток культури народу?

На розвиток культури впливають багато чинників:

- Географія країни - її підсоння (клімат), положення і природне довкілля,
- Біологія людей - їхні фізичні і психічні прикмети,
- Історія, себто історичні переживання народу, як також історична пам'ять,
- Економіка, себто заняття (праця) людей і рівень їхнього життя,
- Релігія,
- Зв'язки з іншими народами.

Пояснення слів

вірування - beliefs

довкілля - environment

духовий - spiritual

житло - dwellings

задовольняти - satisfy
знаряддя праці - tools
історичні переживання - historical experiences
надбання - creative acquirements
переплітатися - intertwine, coincide
промисл - industry
розвага - recreation
спільнота - society

Закріплення

1. Що це є культура?
2. Хто творить культуру?
3. Яка різниця між культурою і цивілізацією?
4. Які ділянки входять до духової культури?
5. Які ділянки входять до матеріальної культури?
6. Яке є значення культури для народу?

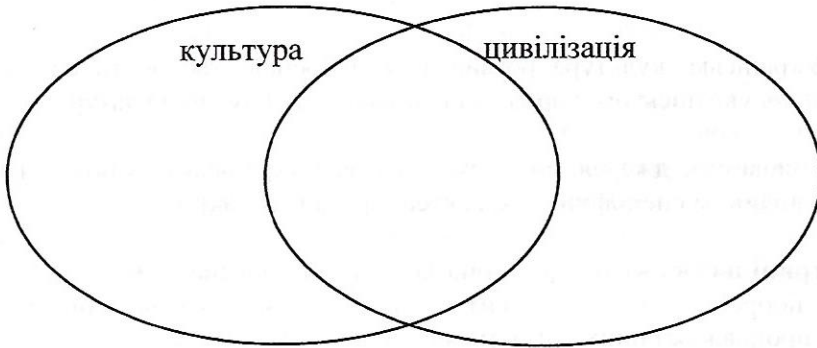
Вправа

Для кожного роду творчости визначити, чи це вияв цивілізації (матеріальної культури), чи вияв (духової) культури.

1. знаряддя праці	8. пісня
2. вірування	9. літак
3. кухонний посуд	10. машини
4. різдвяні прикраси	11. малюнок
5. ліки	12. вірш
6. вишивка	13. телефон
7. компютер	14. писанка

Вправа

Вписати кожен рід творчости, поданий внизу, на правильному місці у цих двох колах. Три роди творчости є вияви і культури і цивілізації.

література
транспортиція
меблювання

будівництво
різьба
медицина

технологія
одяг
музика

Вправа - аналіза

Пошукайте в своїй хаті будь-який мистецький предмет. Відтак дайте відповіді на наступні питання.

1. Який предмет ви вибрали для цього завдання?
2. Чи подобається цей предмет вам? Чому?
3. Чому, ви думаєте, люди люблять прикрашувати свої дома мистецькими предметами? Що воно дає людям?
4. З вашого досвіду, чи відрізняється нутро хати, в якій живе українська родина, від хати, в якій живе американська родина? Якщо так, чим вони часто відрізняються?
5. Чому, ви думаєте, люди так тримаються своєї прадідівської культури?

Культура 9
Контрольна робота:

A. Знайдіть пару (28 точок)

1. кераміка	___	українське слово на металеву «бронзу»
2. крапочки	___	знак чи предмет який представляє якусь ідею або прикмету
3. інкрустія	___	керамічні орнаментальні плитки
4. свастика	___	представлення початку світу, символ світу людини
5. дерево життя	___	збирання урожаю – особливо зерна на полі
6. силянки	___	душа потопленої дівчини. Вона живе у ріках і озерах.
7. ліжник	___	лиш цвіте на мить у ніч на Купала
8. оберіг	___	посуд зроблений із глини і випалений щоб став твердий
9. кахлі	___	предмет який охороняє від злого
10. мальованка	___	символ руху сонця по небі
11. писяльце	___	герлянд на голову, сплетений із трав та польових квітів
12. низинка	___	різьба, де на поверхню дерева вкладають інший матеріал
13. гапт	___	писанка поділена на 40 трикутників
14. долото	___	дуже гострий ніж який вживається щоб різьбити дерево
15. вінок	___	вважається символом народження та воскресіння
16. безконечник	___	рурочка настромлена на паличок, якою пишемо писанки
17. русалка	___	найстарший стіб (техніка) вишивання
18. жнива	___	передні зуби слона, мамута чи моржа
19. косити	___	прикраси вирізані із білого або кольорового паперу
20. яєчко	___	символ дощу, зір, сліз
21. Власова борода	___	стигати косою траву, щоб худоба мала що їсти зимою
22. папороть	___	останній сніг пшениці зібраний під час жнив
23. ікла	___	виробництво скла
24. гутництво	___	жіночі прикраси на шию, зроблені із скляних кульок
25. витинанка	___	дерев'яне яйце, із мальованими зображеннями
26. латунь	___	вишивання шовковими золотими і срібними нитками
27. сорок клинів	___	символ безконечного руху: сонця і місяця; життя; сезонів
28. символ	___	декоративне вовняне покриття на ліжку

ім'я _____

Б. Напишіть відповідне слово (1 точка кожне слово)

29. в Україні відбуваються принайменше 5 різних свят під час літа й осени. Вичисліть хоч 3:

_____, _____, _____.

30. Назвіть два головні центри виробу кераміки в Україні: _____, і

_____.

31. На західних землях України на вишивках, в кераміці та килимах переважають

_____ wzory і мотиви. Натомість в центральних та
східних частинах України переважають _____ мотиви.

32. Кераміка трипільців переважно мальована _____,

_____, і _____ кольорами.

33. Рушник має велике значення у _____ обрядах, зокрема в обрядах

_____ і _____.

34. Українська вишивка переважно уживає _____ та _____

кольори. Проте в деяких частинах України теж уживають різні інші кольори.

Назвіть ще хоч два _____, і _____.

35. У різьбі по дереву, кераміці, у wzorach вишивки часто знаходиться восьмикутна зірка-

рожа. Вона символізує: _____, і _____.

36. В традиційній українській хаті, ікони часто прикрашені _____

_____.

37. На писанках, кераміці та у вишивках часто знаходиться восьмикутна зірка-рожа. Вона

символізує: _____, і _____.

38. в Україні знаходяться 4 головні роди писанок. Вичисліть хоч 3:

_____, _____, _____.

